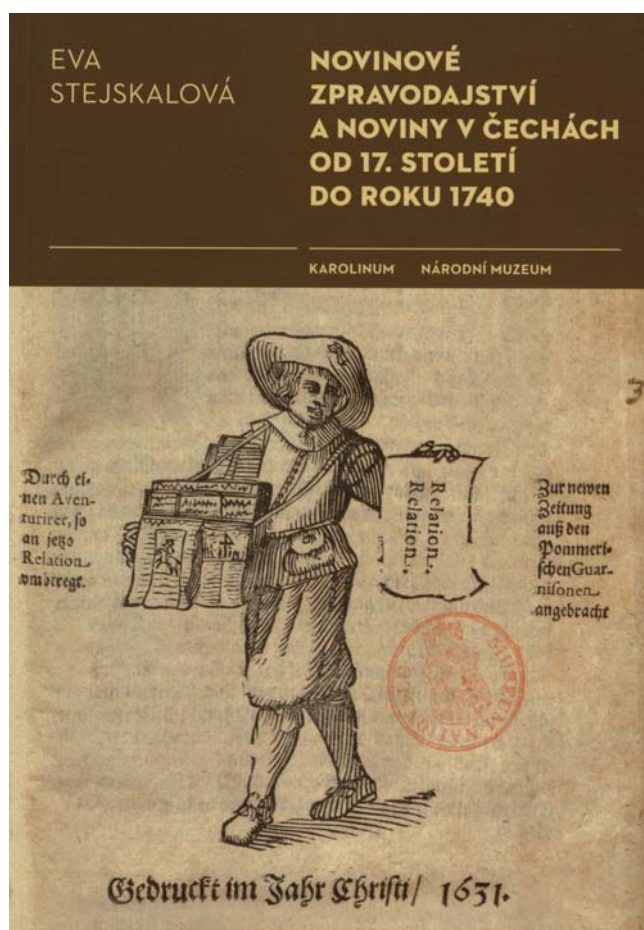

STEJSKALOVÁ, Eva. *Novinové zpravodajství a noviny v Čechách od 17. století do roku 1740*. Praha: Nakladatelství Karolinum, Národní muzeum, 2015. ISBN 978-80-246-2613-0, 978-80-7036-431-4.

Publikace přináší výsledky podrobného výzkumu věnovaného tištěným novinám, jež vycházely v Českém království od počátku 17. století až do čtyřicátých let 18. století. Autorka prokázala hlubokou znalost tisků ze 17. století, avšak o jejich předchůdcích pojednala velmi zběžně, což se odrazilo na nižší kvalitě úvodních kapitol. V nich přijala obecně rozšířené tvrzení, že první pravidelné noviny tiskl až Johannes Carolus, který také v roce 1605 požádal o privilegium, jež by zamezilo ostatním štrasburským tiskařům ve stejném podnikání. Eva Stejskalová přesvědčivě doložila všechny důležité okolnosti Carolovy suppliky a také poutavě nastínila obsah dochovaných ročníků jeho novin. Upozornila, že Johannes Carolus žádoucí privilegium nedostal. Nijak však jeho prvenství nepochybnila, což vedlo k zúžení jejího pohledu, neboť dostatečně nepředstavila jeho současníky ani předchůdce, kteří již ve druhé polovině 16. století tiskli četné noviny, avšak nedosáhli uznávané periodicity.

Dále se zaměřila na podmínky, v nichž tištěné i psané noviny na přelomu 16. a 17. století vznikaly. Uvedla mnoho důležitých faktů o jejich autorech, obsahu, šířitelích i cenzorech. Silnou stránkou jejího výkladu přitom bylo hluboké zakotvení v pramenech, z nichž vybrala a do poznámkového aparátu umístila mnoho podnětných úryvků, jež dokládaly její tvrzení. Naopak jistou slabinu představuje poněkud nejasná struktura této části. Zajímavý výklad se v ní totiž překotně přelévá od jednoho tématu k druhému tak, že čtenář sice vše vnímá se zájmem, avšak zpětně jen velmi obtížně dohledává jednotlivé informace. Například na výklad o cenzuře navazují údaje o tom, v kolika výtiscích noviny pravděpodobně vycházely, následuje stručné pojednání o klíčové německé bibliografii tištěných novin, jež vznikla v instituci Deutsche Presseforschung, a v dalším odstavci se autorka opět vrací k cenzuře a vysvětluje, že jeden ze zajímavých způsobů jejího obcházení představovala vymyšlená místa vydání. Ačkoliv by této části prospělo rozčlenění do podkapitol, rozhodně přináší mnoho významných údajů i odkazů na dosud málo zohledňované prameny. Totéž platí pro následující oddíl, v němž se autorka zaměřila na obraz českého stavovského povstání v tištěných novinách, které vydávali čeští i zahraniční tiskaři.

Přehledné členění, jehož se ve výše zmíněných kapitolách nedostávalo, se vrací v hlavním oddílu, v němž autorka postupně analyzovala jednotlivé tiskařské dílny, které v Českém království v 17. století vydávaly noviny. Ačkoliv s rozbořením obdobné problematiky přišel v jedné z částí své knihy Počátky novinového zpravodajství v českých zemích již Zdeněk Šimeček, je práce Evy Stejskalové velmi přínosná. Autorka se totiž nezabývala pouze osobou vydavatele a jeho zpravodajskou sítí, nýbrž se ponořila do obsahu jednotlivých novin. Poukazovala přitom na témata, jež si v daném období dlouhodobě získávala pozornost, stejně jako na výjimečná čísla. Poznámkový aparát pak přímo přeplnila zajímavými citacemi z těchto raných novin, jež se zpravidla na prvním místě věnovaly válečnému dění a situaci na císařském dvoře, přinášely však také informace o epidemiích, zámořských objevech či pronásledování Židů.

Za první pravidelné noviny vydávané v Českém království považuje autorka noviny z roku 1637. Upozornila tak na důležitý torzovitý pramen, který zpravidla zastihují noviny z tiskárny Sedlčanských. Na ty se také autorka samozřejmě v další kapitole zaměřila. Objasnila fungování této tiskárny a spory o privilegia, ale poukazovala také například na nahrazování rozbitých písmen, jež může napomoci při identifikaci tisků. Dále se věnovala novinám vydávaným Janem Arnoldtem, rodinou Micháلكů i Karlem Ferdinandem Arnoldtem z Dobroslavína.

Na oddíl věnovaný německy psaným novinám navazují kapitoly zaměřené na novinovou produkci v českém jazyce, která se ovšem začala prosazovat až na počátku 18. století. Autorka nejprve stručně představila různé česky psané jednotliviny z přelomu 17. a 18. století a poté se soustředila na *Českého Postilionu*, který se stal v roce 1719 prvními česky psanými periodickými novinami. Značná pozornost je opět věnována samotnému obsahu jednotlivých čísel.

V závěrečné kapitole se autorka zaměřila na další důležité zpravodajské médium, jež právě v raném novověku vzniklo. Byly jím časopisy, které přinášely vedle podrobnějších zpráv a jejich komentářů také poučení v různých oborech vědy a kultury. Eva Stejskalová stručně představila nejdůležitější z nich, jež byly vydávány od druhé poloviny 17. století. Dal-

ším badatelům tak naznačila možnosti dalšího výzkumu, který by si toto zpravodajské médium jistě zasloužilo.

Celkově je publikace *Novinové zpravodajství a noviny v Čechách od 17. století do roku 1740* velmi důležitou přehledovou příručkou. Přináší podstatné informace o významných tištěných novinách a jejich obsahu, do něhož nechává nahlédnout díky rozsáhlému poznámkovému aparátu. Čeští historikové se k této publikaci budou jistě po mnoho let vracet, neboť jim poslouží jako jistá encyklopedie i odrazový můstek k dalšímu bádání o jednotlivých zpravodajských médiích a jejich tvůrcích.

Mgr. Kateřina Pražáková, Ph.D.